

คำจำกัดความและความเป็นมาของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย

๒.๑ คำจำกัดความของ “ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ”

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์มีเนื้อหาที่หลากหลายดังที่ รอยัล เอ เกตแมน (Royal A. Gettman) แบ่งนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เป็น ๔ ประเภทใหญ่ๆ คือ

๑. นวนิยายเกี่ยวกับยุคสมัย (Period Novel) คือ นวนิยายที่แสดงรายละเอียดของสังคมในอดีต โดยผู้ประพันธ์สร้างตัวละครขึ้นมาใหม่

๒. นวนิยายโลดโผนอิงประวัติศาสตร์ (Historical Romance) คือ นวนิยายที่หนีสภาพปัจจุบันอันน่าเบื่อหน่ายไปสู่เรื่องในอดีต โดยเน้นเกี่ยวกับความกล้าหาญของวีรบุรุษ

๓. นวนิยายอิงประวัติศาสตร์อันแท้จริง (Historical Novel Proper) เป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่ไม่ได้หนีจากความจริง แต่เน้นหรือเสริมเรื่องในประวัติศาสตร์อันเกี่ยวพันถึงปัจจุบันให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับผู้อ่านในปัจจุบัน

๔. นวนิยายแสดงเบื้องหลัง (Confession Novel) คือ นวนิยายที่ใช้เหตุการณ์ในอดีตที่คนสนใจมาเป็นโครงเรื่อง °

เนื่องจากนวนิยายอิงประวัติศาสตร์มีเนื้อหาที่หลากหลายดังที่ รอยัล เอ เกตแมน (Royal A. Gettman) ได้กล่าวไว้ จึงทำให้นวนิยายอิงประวัติศาสตร์มีความหมายกว้าง นักวิชาการหลายคนให้ความหมาย Historical Novel หรือ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ดังนี้

Harry Shaw ให้คำจำกัดความของ Historical Novel ไว้ใน Dictionary of Literary Terms ดังนี้

Historical Novel   A narrative in novel form characterized by an imaginative reconstruction of historical personages and events. Writers have combined fiction and history for many centuries. ^๒

° Royal A. Gettman อ้างถึงใน ประคอง เจริญจิตกรรม, การศึกษานวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยระหว่าง พ.ศ. ๒๔๙๐-๒๕๒๕, (กรุงเทพฯ : โครงการวิจัยเสริมสร้างหลักสูตร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๗), หน้า ๓-๔.

^๒ Harry Shaw, Dictionary of Literary Terms (New York : McGraw-Hill, 1972) , p. 184.

จากคำจำกัดความของ Harry Shaw กล่าวว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ หมายถึง
นวนิยายที่นำเอาเหตุการณ์และบุคคลในประวัติศาสตร์มาสร้างขึ้นใหม่อย่างมีจินตนาการ ผู้แต่งได้
นำเอาเหตุการณ์และบุคคลในประวัติศาสตร์มาผสมผสานกับเหตุการณ์และบุคคลที่ผู้แต่ง
จินตนาการขึ้น สร้างเป็นนวนิยายได้อย่างเหมาะสม

J.A. Cuddon ให้คำจำกัดความของ Historical Novel ไว้ใน A Dictionary of Literary
Terms and Literary Theory ดังนี้

Historical Novel   A form of fictional narrative which reconstructs history and
re – creates it imaginatively. Both historical and fictional characters
may appear. Though writing fiction , the good historical novelist
researches his or her chosen period thoroughly and strives for
verisimilitude.^๓

จากคำจำกัดความของ J.A. Cuddon กล่าวว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ หมายถึง
นวนิยายที่นำเอาประวัติศาสตร์มาสร้างขึ้นใหม่อย่างมีจินตนาการ มีทั้งเหตุการณ์และบุคคลใน
ประวัติศาสตร์และเหตุการณ์และบุคคลที่ผู้แต่งจินตนาการขึ้น ผู้แต่งนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่ดี
จะต้องค้นคว้าข้อมูลทางประวัติศาสตร์อย่างละเอียดถี่ถ้วนและมีความมุ่งมั่นเพื่อให้นวนิยายมี
ความสมจริง

Arnold Lazarus , Andrew Macleish ,and H. Wendell Smith ให้คำจำกัดความของ
Historical Novel ไว้ใน Modern English A Glossary of Literature and Language ดังนี้

Historical Novel   A novel based on historical events and on one or more historical
personages, but shaped otherwise by the novelist's imagination. ^๔

^๓ J.A. Cuddon, A Dictionary of Literary Terms and Literary Theory, 4 th ed. (Oxford :
Blackwell,1988) , p. 383.

^๔ Arnold Lazarus , Andrew Macleish ,and H. Wendell Smith, Modern English A Glossary of
Literature and Language (New York : GROSSET & DUNLAP , INC.,1972), p.145.

จากคำจำกัดความของ Arnold Lazarus , Andrew Macleish ,and H. Wendell Smith กล่าวได้ว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ หมายถึง นวนิยายที่สร้างขึ้นจากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ และบุคคลที่มีอยู่จริงในประวัติศาสตร์ ซึ่งอาจมีหนึ่งคนหรือมากกว่าหนึ่งคนก็ได้ ผู้แต่งนำเอา เหตุการณ์และบุคคลที่มีอยู่จริงในประวัติศาสตร์มาสร้างเป็นนวนิยายอย่างมีจินตนาการ

สุพรรณณี วราทร ได้กล่าวอธิบายลักษณะของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไว้ในหนังสือ ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทยตั้งแต่สมัยเริ่มแรกจนถึง พ.ศ. ๒๔๗๕ ใ่ว่านวนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์มีหลายลักษณะ เช่นนวนิยายที่อาศัยเหตุการณ์สมัยใดสมัยหนึ่งในประวัติศาสตร์เป็นโครงเรื่อง ใช้บุคคลที่มีชีวิตจริงเป็นตัวละครบางตัว แต่กำหนดบทบาทและบทเจรจาขึ้นใหม่ หรืออาจอาศัยเพียงฉากและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์เป็นภูมิหลัง แล้วกำหนดเรื่องราวและตัวละครขึ้นใหม่หมด เช่นเรื่องดาบศักดิ์เหล็กน้ำพี้โดยอายัดนโฆษ และเรื่องสี่แผ่นดินโดย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช *

เดกิง พันธุ์เดกิงอมร ผู้แต่งหนังสือ นวนิยายและเรื่องสั้น การศึกษาเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ ได้กล่าวอธิบายความหมายของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไว้ว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ เป็นนวนิยายที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ อาจอาศัยเหตุการณ์ในสมัยใดสมัยหนึ่งในประวัติศาสตร์เป็นโครงเรื่อง ใช้บุคคลที่มีชีวิตจริงเป็นตัวละครบางตัว กำหนดบทบาทและบทเจรจาขึ้นใหม่ หรืออาจอาศัยฉากและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์เป็นภูมิหลัง แล้วกำหนดเรื่องราวหรือตัวละครขึ้นใหม่ เช่นเรื่องดาบศักดิ์เหล็กน้ำพี้ของอายัดนโฆษ และเรื่องสี่แผ่นดินของคึกฤทธิ์ ปราโมช ^๖

ธวัช ปุณโณทก ผู้แต่งหนังสือ แนวทางการศึกษาวรรณกรรมปัจจุบัน ได้ให้คำจำกัดความของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไว้ว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ (Historical Novel) คือนวนิยายที่นำเนื้อเรื่องตอนใดตอนหนึ่งของประวัติศาสตร์ หรือบุคคลในประวัติศาสตร์มาผูกเรื่องราวเป็นโครงเรื่อง โดยอาศัยจินตนาการของผู้ประพันธ์ปรุงแต่ง “ศาสตร์” ให้เป็น “ศิลป์” และเพิ่มบุคคลอื่นลงไป ในเนื้อเรื่อง เพื่อให้แสดงพฤติกรรมที่น่าเราใจตื่นเต้น ก่อให้เกิดความประเทืองอารมณ์มากกว่าที่จะเสนอข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์เช่นผู้ชนะสิบทิศของยาขอบ ดาบศักดิ์เหล็กน้ำพี้ของ

* สุพรรณณี วราทร, ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทยตั้งแต่สมัยเริ่มแรกจนถึง พ.ศ. ๒๔๗๕, (กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๑๙), หน้า ๑๗.

^๖ เดกิง พันธุ์เดกิงอมร, นวนิยายและเรื่องสั้น การศึกษาเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ (สงขลา : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา, ๒๕๔๑), หน้า ๖๖.

อายัดนโฆษ ขุนศึกของไม้เมือง ขุนศึกมหาราชของรพีพร รวมถึงนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของ หลวงวิจิตรวาทการด้วย เป็นต้น^๔

ประทีป เหมือนนิล ผู้แต่งหนังสือ **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน** ได้ให้คำจำกัดความของ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไว้ว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์หมายถึงนวนิยายที่นำเสนอเหตุการณ์ หรือตัวละครที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์สมัยใดสมัยหนึ่งมาผูกเป็นเรื่องราวในเชิงนวนิยายขึ้น โดยอาจใช้บุคคลที่เคยมีชีวิตจริงมาเป็นตัวละคร แต่กำหนดบทบาทและบทเจรจาขึ้นใหม่ หรืออาจ อาศัยจากและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มาเป็นภูมิหลัง แล้วกำหนดเรื่องราวและตัวละครขึ้นใหม่ ก็ได้ เช่นเรื่องดาบศักดิ์เหล็กน้ำพี้ของอายัดนโฆษ ผู้ชนะสิบทิศของยาขอบ ขุนศึกของไม้เมืองเดิม ฟ้าใหม่ของศุกร บุนนาค ฯลฯ^๕

ประคอง เจริญจิตรกรรมได้กล่าวว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ หมายถึง นวนิยายที่มีเนื้อหา เกี่ยวกับเรื่องราวในประวัติศาสตร์โดยนักประพันธ์อาศัยเหตุการณ์บางตอนจากประวัติศาสตร์เป็น ภูมิหลัง เป็นโครงเรื่อง หรือเป็นฉากแล้วกำหนดบทบาทเจรจา ตลอดจนบทบาทของตัวละครเสริม เข้าไปตามลักษณะของนวนิยาย เพื่อให้เรื่องที่ประพันธ์สามารถดำเนินเรื่อง ได้ตามจุดมุ่งหมาย ของผู้ประพันธ์อย่างเพียบพร้อมด้วยอรรถรสแห่งศิลปการประพันธ์

ฉะนั้นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์จึงไม่ได้มุ่งเน้นที่ข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์เป็นสำคัญ มากไปกว่าการมุ่งสร้างให้อ่านเกิดอารมณ์ความคิดนี้กร่วมกับตัวละครและร่วมกับเหตุการณ์ใน ท้องเรื่องตลอดจนร่วมกับความคิดเห็นของผู้ประพันธ์^๖

วินิตา ดิถียนต์ได้ให้คำจำกัดความของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไว้ว่า นวนิยายอิง ประวัติศาสตร์จัดเป็นนวนิยายเฉพาะแนว (genre) ประเภทหนึ่ง มีจุดมุ่งหมายที่จะแสดงภาพ ในอดีตในยุคสมัยใดสมัยหนึ่ง ในช่วงระยะเวลาที่ตัวละครมีชีวิตอยู่ โดยที่ผู้เขียนอาจจะสมมุติ ตัวละครเหล่านั้นขึ้นมาจากจินตนาการก็ได้ หรืออิงจากบุคคลที่เคยมีชีวิตอยู่ในประวัติศาสตร์ก็ได้ ทั้งสองประการ ทั้งนี้ผู้เขียนมีอิสระที่จะตีความตามความเข้าใจของตนในด้านพฤติกรรมของ

^๔ ธวัช ปุณโณทก, **แนวทางการศึกษาวรรณกรรมปัจจุบัน** (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๗), หน้า ๙๐.

^๕ ประทีป เหมือนนิล, **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๒๓), หน้า ๖๘.

^๖ ประคอง เจริญจิตรกรรม, **การศึกษานวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยระหว่าง พ.ศ. ๒๔๙๐-๒๕๒๕**, หน้า ๓.

บุคคลหรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ที่นักวิชาการอาจจะมองเห็นไปอีกอย่างหนึ่งก็ได้ หรือ อาจจะแทรกเหตุการณ์สมมุติเข้าไปในความเป็นจริงของประวัติศาสตร์โดยไม่ให้ขัดกับข้อเท็จจริงก็ทำได้โดยไม่ถือว่าเป็นข้อเสียหาย^{๑๐}

ยังมีนวนิยายอีกจำนวนหนึ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมือง แม้ว่านวนิยายเรื่องนั้นจะมีเรื่องราวเป็นเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ แต่นักวิชาการก็ได้แยกออกจากนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เป็นนวนิยายอีกประเภทหนึ่งคือนวนิยายการเมือง ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่นับรวมนวนิยายการเมืองเป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์

จากคำจำกัดความดังกล่าวและจากการศึกษาข้อมูลนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ พอสรุปได้ว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์คือ นวนิยายที่นำเนื้อเรื่องตอนใดตอนหนึ่งของประวัติศาสตร์ หรือ บุคคลจริงในประวัติศาสตร์มาผูกเป็นเรื่องราว โดยอาศัยจินตนาการของผู้ประพันธ์ซึ่งอาจทำให้นเนื้อเรื่องและตัวละครขยายออกไป เพื่อแสดงพฤติกรรมที่น่าเร้าใจตื่นเต้น ก่อให้เกิดความประเทืองอารมณ์มากกว่าที่จะเสนอข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตามเนื้อหาในนวนิยายจะต้องไม่ขัดแย้งกับความเป็นจริงในประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่ยกมาใช้นั้นต้องมีความสัมพันธ์โดยตรงกับโครงเรื่อง / เนื้อเรื่อง อีกประการหนึ่งผู้แต่งมักบรรยายสถานที่ สภาพเหตุการณ์และสภาพชีวิตความเป็นอยู่ในประวัติศาสตร์เพื่อให้เกิดความสมจริง นอกจากนี้ยังนิยมใช้ภาษาที่ฟังดูโบราณซึ่งแตกต่างจากปัจจุบันเพื่อสร้างสีสันให้กับนวนิยายอีกด้วย

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ต่างจากนวนิยายอื่นตรงที่ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์จะมุ่งเน้นเสนอเรื่องราวที่เป็นเหตุการณ์สำคัญในอดีตที่ควรแก่การบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ในยุคสมัยที่ตัวละครมีชีวิตอยู่ และเหตุการณ์ประวัติศาสตร์สำคัญนั้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการสร้างโครงเรื่อง / เนื้อเรื่อง ผู้แต่งได้ถ่ายทอดเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นผสมผสานกับชีวิตของตัวละครเป็นเนื้อเรื่องนวนิยายได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นนวนิยายบางเรื่องแม้จะมีฉาก สภาพเหตุการณ์ของผู้คนในประวัติศาสตร์อยู่บ้างก็ตาม แต่ถ้าหากเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์นั้นไม่เกี่ยวกับโครงเรื่อง / เนื้อเรื่อง โดยตรง เช่น คู่กรรม นางทาส ก็ไม่จัดเป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์

เรื่องคู่กรรม ของทมยันตี แม้ว่าจะมีโครงเรื่อง / เนื้อเรื่อง ฉาก และตัวละครอยู่ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ และเนื้อเรื่องจะเกี่ยวกับเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ ๒ แต่เมื่อพิจารณาจะ

^{๑๐} วินิตา ดิเทียนต์, "คุณค่าของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์," เอกสารในการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง แรงดึงของอดีตและแรงรุกของอนาคตในวรรณกรรม การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมไทยและอินเดีย เสนอที่ ศูนย์อินเดียศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๙-๓๐ มกราคม ๒๕๓๙.

เห็นได้ว่า ชื่อเรื่อง **คู่กรรม** แสดงให้เห็นว่าเป็นนวนิยายแนวรัก เป็นเรื่องราวความรักของชายหนุ่มและหญิงสาว ผู้แต่งสร้างเนื้อเรื่องแสดงเรื่องราวความรักและความขัดแย้งของตัวละครเอกฝ่ายชายซึ่งเป็นทหารญี่ปุ่น และตัวละครเอกฝ่ายหญิงซึ่งเป็นผู้หญิงไทย ความรักและความขัดแย้งของคนทั้งสองเกิดขึ้นในระหว่างเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ ๒ แม้ว่าจะมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับสงครามโลกครั้งที่ ๒ และกล่าวถึงขบวนการเสรีไทย แต่ก็ไม่ได้มีส่วนสำคัญกับโครงเรื่อง / เนื้อเรื่อง เรื่อง **คู่กรรม** ได้มุ่งเน้นที่ความรักของตัวละครเอกมากกว่าเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ ๒ จึงมีผลต่อการตั้งชื่อเรื่องนวนิยายคือ “คู่กรรม” จากที่ได้พิจารณาการตั้งชื่อเรื่องและเนื้อเรื่อง จึงกล่าวได้ว่า **คู่กรรม** เป็นนวนิยายรักที่มีเนื้อเรื่อง ภูมิหลัง หากเป็นช่วงเวลาในอดีตเท่านั้นไม่จัดเป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์

นวนิยายเรื่องอื่น เช่นเรื่องนางทาส ของ วรรณสิริ เมื่อดูจากชื่อเรื่องจะเห็นว่าเป็นเรื่องราวชีวิตของทาสผู้หญิงคนหนึ่ง และเนื้อเรื่องกล่าวถึงสังคมไทยที่มีทาส และกล่าวถึงการเลิกทาสในตอนเกือบท้ายเรื่อง แต่เมื่อพิจารณาเนื้อเรื่องแล้วจะมองเห็นจุดประสงค์ของผู้แต่งว่า ผู้แต่งต้องการกล่าวถึงปัญหาครอบครัวที่มีภรรยาหลายคน มีเรื่องราวความขัดแย้ง ความอิจฉาริษยา เนื้อเรื่องจะเป็นเรื่องราวของตัวละครเอกฝ่ายชายซึ่งเป็นข้าราชการที่มีภรรยาหลายคน ตัวละครเอกฝ่ายหญิงเป็นทาสและเป็นภรรยาคนหนึ่งของตัวละครเอกฝ่ายชาย และถูกภรรยาอีกคนหนึ่งกลั่นแกล้งจนได้รับความยากลำบาก เรื่องนางทาสจึงเป็นนวนิยายแนวครอบครัวที่มีเนื้อเรื่อง ภูมิหลัง หากเป็นช่วงเวลาในอดีต

๒.๒ ความเป็นมาของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย

วรรณกรรมอิงประวัติศาสตร์มีมานานแล้วตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๑ คือเรื่องสามก๊ก และราชาธิราชซึ่งเป็นเรื่องแปลร้อยแก้ว แต่ไม่ได้เรียกว่านวนิยาย นวนิยายเริ่มปรากฏในวงวรรณกรรมไทยครั้งแรกใน พ.ศ.๒๔๔๓ เมื่อแม่วัน หรือพระยาสุรินทรราชาแปลเรื่อง ความพยายาม จากนวนิยายเรื่อง Vendetta ของ แมรี คอเรลลี (Marie Corelli) ^{๑๑}

วัชร รมะนันท์ กล่าวไว้ในหนังสือ **วิวัฒนาการวรรณคดีไทย** ว่าเรื่องสามก๊ก เป็นเรื่องที่เจ้าพระยาพระคลัง (หน) แปลจากเรื่อง **ซำก๊กจี** ของล่อกวตง กิมเซียงต่าง และเม่าจงกั๋ง แปลเป็นภาษาไทยเพื่อเล่านิทานอิงพงศาวดารจีน และเรื่องราชาธิราช เป็นเรื่องที่เจ้าพระยาพระคลัง

^{๑๑} สุพรรณิ วราทร อ้างถึงใน ปวีวัฒน์ คำเจริญ, “นวนิยายรูปแบบจดหมายของไทย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑.

(หน) แปลจากพงศาวดารมอญ Razadarit Ayedawpon และ นิทานธรรมเจดีย์กถา แปลเป็นภาษาไทยเพื่อเล่านิทานอิงพงศาวดารมอญ^{๑๖}

นับตั้งแต่แม่วันหรือพระยาสุรินทรราชาแปลเรื่องความพยายาบทจากนวนิยายเรื่อง Vendetta ในปี พ.ศ.๒๔๔๓ ก็ได้มีนวนิยายแปลและนวนิยายที่แต่งโดยนักเขียนชาวไทยปรากฏในวงวรรณกรรมไทยหลากหลายแนวและหลายเรื่อง จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๔๖๗ ก็ได้มีนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องแรกของไทยคือเรื่องดาบศักดิ์เหล็กน้ำพี้ ของอภัยนุราช

เรื่องดาบศักดิ์เหล็กน้ำพี้ เป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องแรกของไทย และได้เป็นแบบแผนการแต่งนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องอื่นๆที่แต่งขึ้นภายหลัง สุพรรณิ วราทร สันนิษฐานว่า เรื่องดาบศักดิ์เหล็กน้ำพี้ น่าจะได้รับอิทธิพลมาจากนวนิยายแปลเรื่อง ทหารพระเจ้าโนโปเลียน หรือเอเดียนเซรา ดังที่กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์ “ ประวัตินวนิยายไทยตั้งแต่ปลายสมัยรัชกาลที่ ๕ ถึงสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ” ว่า

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ นวนิยายประเภทนี้เริ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๔๖๗ โดยอภัยนุราช (ขุนธนกิจวิจารณ์) แต่งเรื่องดาบศักดิ์เหล็กน้ำพี้ ลงในไทยเชชมรายเดือน นวนิยายเรื่องนี้ได้รับการยกย่องว่าเป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องแรก และดีที่สุดเรื่องหนึ่ง ทั้งนี้ เพราะนอกจากจะมีเนื้อเรื่องสนุกสนานตื่นเต้นแล้ว ยังแต่งด้วยสำนวนภาษาที่ไพเราะสละสลวยและมีการเปรียบเทียบที่คมคายอีกด้วย .....

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ทุกเรื่องซึ่งแต่งขึ้นในสมัยนี้มีแนวคล้ายคลึงกัน คือเกี่ยวกับชีวิตและวีรกรรมของนายทหารเอกแห่งกองทัพไทย ในระหว่างสมัยกรุงสุโขทัย ถึงสมัยกรุงธนบุรี สิ่งผู้ผู้แต่งเน้นคือเหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้น เช่นการต่อสู้หรือการสงครามและบทบาทของตัวเอกในการเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ จากการศึกษาเนื้อเรื่องและลักษณะของนวนิยายประเภทนี้เปรียบเทียบกับเรื่องแปลจากภาษาตะวันตกในประเภทเดียวกัน ปรากฏว่ามีความคล้ายคลึงกันในด้านโครงเรื่องและสำนวนโวหาร จึงสันนิษฐานว่านวนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่มีเหตุการณ์โลดโผนและพันดาบของไทยนี้คงจะได้รับอิทธิพลจากเรื่องแปลจากภาษาตะวันตกในประเภทเดียวกัน โดยเฉพาะจากนวนิยายแปลเรื่อง ทหาร

^{๑๖} วชิร รมะนันท์, วิวัฒนาการวรรณคดีไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพฯ : โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๒๐.

พระเจ้านโปเลียนหรือเอเตียนเซรา ของเซอร์อาร์เธอร์ โคแนน ดอยล์ ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยโดยศรีสุวรรณ (หลวงนายวิจารณ์)^{๓๓}

เรื่องดาบศักดิ์เหล็กน้ำพี้ เป็นเรื่องราวการผจญภัยของหมู่ขัวญ นายทหารในรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช นายหมู่ขัวญได้ไปสืบราชการที่เมืองทเววายและได้ช่วยธิดาของเจ้าเมืองไว้จากการถูกทำร้าย ต่อมาหมู่ขัวญได้สู้รบกับพม่า และสร้างวีรกรรมด้วยการลอบเข้าไปสืบข่าวในค่ายพม่า ประสบผลสำเร็จในตอนท้ายและได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นขุนนาง และได้แต่งงานกับธิดาของเจ้าเมือง^{๓๔}

นับตั้งแต่อายุฉิมโขะแต่งเรื่องดาบศักดิ์เหล็กน้ำพี้ ในปี พ.ศ. ๒๔๖๗ ก็ได้มีผู้แตงนวนิยายอิงประวัติศาสตร์หลายเรื่อง วินิตา ดิถียนต์ ได้กล่าวไว้ในบทความ “เบื้องหลัง ‘รัตนโกสินทร์’ การนำวิธีวิจัยมาใช้ในการแตงนวนิยายอิงประวัติศาสตร์” ว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ยังคงแตงตามแบบเรื่องดาบศักดิ์เหล็กน้ำพี้ ซึ่งเป็นเรื่องราวชีวิตและวีรกรรมของนายทหารเอกแห่งกองทัพไทย มาจนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ผู้แตงนวนิยายส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็นนักเขียนรุ่นเดิม จนกระทั่งถึงสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์มีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับนวนิยายประเภทอื่น เรื่องที่มีชื่อเสียงเรื่องอื่นๆ ก็ยังคงดำเนินตามรอยนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ในยุคแรก เช่น ขุนศึก บางระจัน ทหารเอกพระบันฑูร ของไม้เมืองเดิม ซึ่งเป็นบทบาทการต่อสู้ของนายทหารไทย และวีรชนไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนกลางและตอนปลาย ส่วนเรื่องที่แตกต่างกันและได้ชื่อว่าเป็นเรื่องที่เด่นที่สุดของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์คือ เรื่อง สีแผ่นดิน ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช แต่งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๓ เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในอดีต ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ จนถึงสมัยรัชกาลที่ ๘ โดยบันทึกรายละเอียดทางด้านวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ตรงตามข้อเท็จจริงอย่างน่าสนใจ และยังแฝงไว้ด้วยข้อคิด คติธรรม และแสดงธรรมชาติซับซ้อนของมนุษย์ไว้ด้วย เรื่องสีแผ่นดิน ได้เป็นต้นแบบของการแตงนวนิยายอิงประวัติศาสตร์อีกแนวหนึ่งที่กล่าวถึงวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของผู้คนในยุคสมัยที่ผู้แตงต้องการกล่าวถึง นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่แตงตามแบบเรื่อง

^{๓๓} สุพรรณิ วราทร, “ประวัตินวนิยายไทยตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ ๕ ถึงสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕” (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖), หน้า ๒๑๑-๒๑๒.

^{๓๔} วินิตา ดิถียนต์, “เบื้องหลัง ‘รัตนโกสินทร์’ การนำวิธีวิจัยมาใช้ในการแตงนวนิยายอิงประวัติศาสตร์,” ใน รัตนโกสินทร์, พิมพ์ครั้งที่ ๕ (กรุงเทพฯ : ดันอ้อ, ๒๕๓๕), หน้า ๔๑๙.

สี่แผ่นดิน ได้แก่ เรื่องร่มฉัตร ของทมยันตี นวนิยายเรื่องนี้ให้รายละเอียดเบื้องหลังประวัติศาสตร์ และแสดงให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในสมัยรัชกาลที่ ๕ จนถึงสมัยรัชกาลปัจจุบัน **ฟ้าใหม่** และ**บุญเพรงพระหาคสรค์** ของ ศุภร บุนนาค เรื่อง**ฟ้าใหม่** ให้รายละเอียดเบื้องหลังประวัติศาสตร์ สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย และเรื่อง**บุญเพรงพระหาคสรค์** ให้รายละเอียดเบื้องหลัง ประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ศุภร บุนนาค ได้แต่งนวนิยายทั้ง ๒ เรื่องนี้ในทำนองยกย่อง วิจารณ์ของพระมหากษัตริย์และบรรพบุรุษไทยในยุคนั้น และเรื่อง**สายโลหิต** ของ โสภาค สุวรรณ แสดงให้เห็นชีวิตของชาวอยุธยาตอนปลายสมัยเสียกรุงครั้งที่ ๒^{๑๕}

จากการศึกษาข้อมูลจะเห็นได้ว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยอยุธยาจะเป็นเรื่องราว การทำศึกสงคราม โดยเฉพาะสงครามระหว่างไทยกับพม่า เพราะสมัยอยุธยามีศึกสงคราม หลายครั้งจึงเอื้อต่อการเขียนในลักษณะนั้น และเนื่องด้วยการได้รับอิทธิพลจากนวนิยายอิง ประวัติศาสตร์เรื่องแรกคือ เรื่อง**ดาบศักดิ์เหล็กน้ำพี้** ซึ่งเป็นเรื่องราวชีวิตการต่อสู้ของนายทหารเอก แห่งกองทัพไทย ผู้แต่งในสมัยต่อมาจึงนิยมเขียนนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องราวชีวิต ของตัวละครเอกที่ต้องทำศึกสงครามในสมัยอยุธยา ได้แก่เรื่อง**สาเกาหล่ม** ของ ไม้เมืองเดิม เรื่อง **มหาราชโสด** ของ ประชา พูนวิวัฒน์ เรื่อง**เพชรพระนารายณ์** ของ หลวงวิจิตรวาทการ เรื่อง **ขุนศึก** ของ ไม้เมืองเดิม เรื่อง**บางระจัน** ของ ไม้เมืองเดิม เรื่อง**คนตีศรีอยุธยา** ของ เสนีย์ เสาวพงศ์ นอกจากนี้เนื้อหาจะกล่าวถึงการทำศึกสงครามแล้ว นวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัย อยุธยายังมีแนวคิดที่เชิดชูวีรกรรมที่กล้าหาญของพระมหากษัตริย์และวีรชนซึ่งเป็นทั้งขุนนาง และชาวบ้านที่รักชาติบ้านเมือง นวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยอยุธยาบางเรื่องคือเรื่อง**ทหารเอก พระบันฑูร** ของ ไม้เมืองเดิม และเรื่อง**กรุงแตก** ของหลวงวิจิตรวาทการ สะท้อนให้เห็นว่าไทย ต้องเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ เนื่องมาจากการแตกความสามัคคีและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วน ตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมของคนบางกลุ่ม

เรื่อง**ฟ้าใหม่** ของ ศุภร บุนนาค มีเนื้อหาที่กล่าวถึงสมัยอยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่สงครามเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ แก่พม่า จนถึงสร้างกรุงรัตนโกสินทร์

ผู้วิจัยสังเกตว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ไม่ได้มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำศึก สงครามมากเหมือนนวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยอยุธยา อาจเป็นเพราะบ้านเมืองเริ่มมีความ สงบสุขมากกว่าเดิม บ้านเมืองสมัยรัตนโกสินทร์ที่สงบร่มเย็นทำให้ผู้คนสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ของพระมหากษัตริย์ราชวงศ์จักรีที่ทรงปกครองบ้านเมืองและอาณาประชาราษฎร์ให้ร่มเย็นเป็นสุข

^{๑๕} ว.วินิจชญกุล, "เบื้องหลัง "รัตนโกสินทร์" การนำวิธีวิจัยมาใช้ในการแต่งนวนิยายอิงประวัติศาสตร์," ใน **รัตนโกสินทร์**, พิมพ์ครั้งที่ ๕ (กรุงเทพฯ : ดันอ้อ, ๒๕๓๕), หน้า ๔๒๐-๔๒๒.

ผู้แตงนวนินายอิงประวัติศาสตรสมัยรัตนโกสินทร์จึงเกิดแรงบันดาลใจให้แตงนวนินายอิงประวัติศาสตรสมัยรัตนโกสินทร์ให้มีเนื้อหาที่เชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระมหากษัตริย์ ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ว่า พระองค์ทรงสร้างบ้านเมือง ทรงทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และพระพุทธศาสนา ทรงสร้างสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ ทรงพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ทดเทียมอารยประเทศ เป็นต้น เพื่อให้ผู้อ่านรู้สึกซาบซึ้งในพระมหากษัตริย์คุณของพระองค์ และนวนินายอิงประวัติศาสตรสมัยรัตนโกสินทร์มีเนื้อหาที่เสนอภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย เมื่อนำนวนินายอิงประวัติศาสตรสมัยรัตนโกสินทร์มาเรียงตามลำดับรัชสมัย ผู้อ่านก็จะมองเห็น สังคมและวัฒนธรรมไทยที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

นวนินายอิงประวัติศาสตรสมัยรัตนโกสินทร์ ๙ เรื่อง มีเนื้อเรื่องเรียงตามลำดับสมัยตั้งแต่ สมัยรัชกาลที่ ๑ ถึงสมัยรัชกาลปัจจุบันดังนี้

๑. เรื่องบุญเพรงพระหากสรรค์ ของศุกร นูนาค เนื้อเรื่องกล่าวถึงสมัยรัชกาลที่ ๑
๒. เรื่องรัตนโกสินทร์ ของว.วินิจฉัยกุล เนื้อเรื่องกล่าวถึงสมัยรัชกาลที่ ๑ ถึงสมัยรัชกาลที่ ๓
๓. เรื่องบูรพา ของว.วินิจฉัยกุล เนื้อเรื่องกล่าวถึงสมัยรัชกาลที่ ๔ ถึงสมัยรัชกาลที่ ๕
๔. เรื่องลูกทาส ของรพีพร เนื้อเรื่องกล่าวถึงสมัยรัชกาลที่ ๕
๕. เรื่องสี่แผ่นดิน ของม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เนื้อเรื่องกล่าวถึงสมัยรัชกาลที่ ๕ ถึงสมัยรัชกาลที่ ๘
๖. เรื่องร่มฉัตร ของทมยันตี เนื้อเรื่องกล่าวถึงสมัยรัชกาลที่ ๕ ถึงสมัยรัชกาลที่ ๙
๗. เรื่องญาติกา ของโสภาค สุวรรณ เนื้อเรื่องกล่าวถึงสมัยรัชกาลที่ ๕ ถึงสมัยรัชกาลที่ ๙
๘. เรื่องสองฝั่งคลอง ของว.วินิจฉัยกุล เนื้อเรื่องกล่าวถึงสมัยรัชกาลที่ ๖ ถึงสมัยรัชกาลที่ ๙
๙. เรื่องราตรีประดับดาว ของว.วินิจฉัยกุล เนื้อเรื่องกล่าวถึงสมัยรัชกาลที่ ๗

นวนินายอิงประวัติศาสตรสมัยรัตนโกสินทร์ จะมีเนื้อเรื่องทั้งที่กล่าวถึงรัชสมัยเดียว และที่กล่าวถึงหลายรัชสมัย นวนินายที่กล่าวถึงรัชสมัยเดียว คือเรื่อง บุญเพรงพระหากสรรค์ ลูกทาส และราตรีประดับดาว นวนินายที่กล่าวถึงมากกว่าหนึ่งรัชสมัย คือเรื่อง รัตนโกสินทร์ บูรพา สี่แผ่นดิน ร่มฉัตร ญาติกา สองฝั่งคลอง จะเห็นได้ว่านวนินายอิงประวัติศาสตรสมัยรัตนโกสินทร์จะกล่าวถึงเหตุการณ์ในสมัยรัชกาลที่ ๕ มากที่สุด นวนินายที่กล่าวถึงสมัยรัชกาลที่ ๕ มี ๕ เรื่อง คือเรื่อง บูรพา ลูกทาส สี่แผ่นดิน ร่มฉัตร ญาติกา

เมื่อได้อ่านนวนินายอิงประวัติศาสตรสมัยรัตนโกสินทร์ทั้ง ๙ เรื่องนี้ตามลำดับ ก็จะมองเห็นภาพประวัติศาสตรและภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในสมัยรัตนโกสินทร์อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ตอนเริ่มสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ในสมัยรัชกาลที่ ๑ เรื่อยมาจนถึงสมัยรัชกาลปัจจุบัน